

Fader vor, Shellhuset er sprængt i luften!"

Martin Corfix, cand. teol. og sogne- og orlogspræst i Lyngby, var i en årrække med i forskningsprojektet "Kirken under besættelsen" ved Odense Universitet og vakte opmærksomhed med sin forskningsartikel "I nazismens brændpunkt", hvor han ruller et stykke enestående, dansk besættelseshistorie op:

Den spændende fortælling om de to danske "Pimpernel-Smith-præster", Sømandspræsten Sophus Boas fra Dansk Sømandsmissions Kirke i Hamburg og legationspræst Aksel Jeppesen fra Dansk Kirke i Udlandet, Christianskirken i Berlin.

Efter den 29. august, hvor den danske regering havde sagt nej til et tysk ultimatum bl.a. at danske modstandsfolk nu skulle dømmes af tysk krigsret, angreb tyskerne uvarslet de tilbageværende militære værn, og Danmark erklæredes i militær undtagelsestilstand.

Konge, regering og rigsdag ophørte med at fungere. Fra oktober 1943 blev danske modstandsfolk nu dømt ved tysk krigsret og førtes i stort tal til tyske KZ-lejre, tugthuse og fængsler. De to unge præster i Tyskland fik dermed nok at bestille - med foldede hænder, list og snustobak opsporede præsterne mange af de bortførte danske, som ellers sad glemt og gemt i tysk fangenskab.

Mangen en rulle skrøtobak, vitaminpiller og cigarretter blev stukket ind i fangerens lommer, når præsten bad Fader vor sammen med den indsatte. Rare sager, der kunne veksles til mad på fængslernes sortbørs. Lige som vigtig nyhedsinformation om krigens gang blev flettet ind i præstens bøn! Præsterne optegnede, hvor fangerne sad og videregav listerne til Udenrigsministeriet.

I år er det 75 år siden, de ca. 11.000 danske og norske fanger, der sad i Hitlers KZ-lejre, tugthuse og fængsler blev hjemført.

Redningsaktionen med De Hvide Busser har hidtil været beskrevet som et rent svensk initiativ under grev Folke Bernadotte, men i virkeligheden er navne som Boas, Jeppesen, lægen Johannes Holm og danske embedsmænds indsats vigtige brikker, som mangler at blive skrevet ind i denne historie.

At Johannes Holm diskede op med et "bestikkelsesmåltid" bestående af de lækreste ting med øl og snaps til, var den direkte årsag til, at de danske jøder i Theresienstadt blev evakueret i april 1945.

Forud for De Hvide Bussers hjemførelsesaktion var der udført et sandt detektivarbejde af de to danske præster, og i elfte time midt i krigens rasen, lykkedes det med bl.a. ramponerede DSB gengas-busser fra Det Danske Hjælpekorps og Svenske Røde Kors busser ud fra præsternes fangelister rundt

omkring i Tyskland at få hentet alle de skandinaviske fanger til KZ-lejren Neuengamme, der lå i umiddelbar nærhed af den danske grænse.

Den 20. april – som en skæbnens ironi på Hitler sidste fødselsdag – lykkedes det ved en kraftanstrengelse at få alle fangerne til Danmark, og her opstår de egentlige Hvide Busser, idet over 200 rutebiler og ambulancer fra hele Danmark var strømmet til Padborg natten til den 20. april, - i største hast blev de malet med hvid limfarve, og næste morgen kimedede frihedsklokkerne for de tilbageværende ca. 5.000 fanger, der i løbet af én dag blev afhentet og ført til Danmark. Bedst beskrevet med et udtryk hentet fra Shakespeare: "Milk of Human Kindness".

Den danske indsats blev efter befrielsen nedtonet fra dansk side, idet Sverige havde brug for verdenssamfundets "good will"; - trods svensk neutralitet var der som bekendt intet til hinder for tyske troppe- og våbentransporter gennem landet til Norge under hele krigen, ligesom svensk jernmalm gik den anden vej til Tyskland, Sverige skyldte de allierede en del svar...

Fangernes redning med De Hvide Busser og præsternes og det danske engagement i redningsaktionen fortjener en plads i historien på linje med redningen af de danske jøder til Sverige i oktober 1943.

Martin Corfix har i en lang række artikler og foredrag belyst danske præster og teologer, som virkede i nazismens brændpunkt. Han har kendt alle de personer, han beskriver, og rister dem hermed i 75-året for afslutningen på deres indsats en minderune.